

KIRSAL YERLEŞİM TEKNIĞİ

DOÇ.DR. HAVVA EYLEM POLAT

7. HAFTA

7. HAFTA

► KIRSAL YERLEŞİMLERİN FİZİKİ PLANLAMASI

KIRSAL ALAN PLANLAMASININ ÖGELERİ

- ▶ **ÇOK YÖNLÜ KIRSAL ALAN PLANLAMASI**
 - ▶ SOSYAL PLANLAMA
 - ▶ EKONOMİK PLANLAMA
 - ▶ FİZİKSEL PLANLAMA

SOSYAL PLANLAMA

- ▶ Planlama alanında nüfusun yapısı ve özellikleri, eğitim, sağlık, kültürel yapı ve diğer sosyal hizmetlerin planlanması gibi konuları kapsar.

EKONOMİK PLANLAMA

- Plan bölgede sektörel kaynakların optimum gelişmesinin düzenlenmesi, tesis ve işletmelerin tip ve genişlikleri, yatırım ve faydanın saptanması konuları bu planlamanın kapsamını oluşturur.

FİZİKSEL PLANLAMA

- ▶ Bütüncül kırsal planın iki ana diliminin (sosyal ve ekonomik planlama), plan hedefleri yalnızca sözlü ifade ve hesaplama olarak kalmaz. Önemli olan önerilen değişimlerin mekanda yansıtılmasıdır. Hedeflerin gerçekleştirilmesi ve somutlaştırılması görevi fiziksel planlamanın kapsamındadır.

KIRSAL ALAN PLANLAMASI

- ▶ Bir kırsal yerleşim alanının kurulum/gelişimine yönelik yapılan çalışmalar üç aşamada gerçekleştirilir;
 - ▶ Etüt
 - ▶ Değerlendirme ve Planlama
 - ▶ Uygulama

- ▶ Etüt aşamasında, kırsal alanın sosyal, ekonomik ve fiziki yapısına ilişkin tüm mevcut veriler istatistiki yöntemler uygulanarak elde edilir.
- ▶ Değerlendirme aşamasında, elde edilen verilerin yorumlanması ile mevcut durumun konulması ve tüm kaynakların özelliklerinin saptanması çalışmaları yapılır. Değerlendirmede sosyoloji ve ekonomiye ilişkin yöntemler kullanılır.
- ▶ Değerlendirme çalışmalarından elde edilen sonuçlara göre, bölge planının gelecekteki hedefleri belirlenir. Hedeflerin gerçekleştirilmesi için belirli aşamalar ve tedbirler dizisi oluşturulur. Yapılan planın belirli bir süreci kapsamaması gerekir. Bu süreç, genellikle 10-15 yılı alabilir. Daha ileri süreçler için oluşacak değişimler için sağlıklı kararlar alınamayabilir.

- ▶ Sosyo-ekonomik hedeflerin gerçekleştirilmesi için ele alınan bölgedeki üretim biçimi, arazi kullanım deseni, aile işletme tipleri, yerleşme tip ve hizmet merkezlerinin seçimi, sektörel planların yapılması çalışmaları gerçekleştirilir.
- ▶ Uygulama aşamasında, belirlenen tüm yapı ve hizmet merkezlerinin fiziki düzenlemeleri yapılır.

Etüt - Ön Çalışma

- ▶ Etüt çalışmaları için gerekli haritalar;
- ▶ Nüfus büyüklük, yoğunluk
- ▶ Donatı dağılım
- ▶ Yol, su, elektrik, iletişim
- ▶ Topografik
- ▶ Kadastral
- ▶ Mevcut arazi kullanım
- ▶ Jeolojik
- ▶ Yeraltı su kaynakları

- Sosyal, ekonomik ve demografik yapılara ve mevcut yerleşme düzenine ilişkin ayrıntılı raporlar hazırlanır. Tarımsal işletmelerin yapısı ortaya konur. İşletmelerin hangi üretim aşamasında oldukları belirlenir. Bu durum, işletmelerin büyüme yönlerini belirlemede önemlidir. Ayrıca, tarım işletmelerinin yapısı birbirlerinden farklı olduğundan (alan büyüklüğü, hizmet ve donatı gereksinimleri gibi), fiziksel planlamada bu farklılıklar mutlaka göz önüne alınmalıdır.

- ▶ Yerleşim birimlerinin desen(doku) yönünden belirlenmesi de önemlidir. Yerleşimlerin doku yönünden belirlenmesi için dağılıklık ölçütü kullanılır. Bu ölçü gelecekteki yerleşim dokusunun ne olacağı konusunda fikir de vermektedir.
- ▶ Dağılıklık ölçütü, kır yerleşimlerinin dokularının matematiksel ve istatistiksel olarak belirlenmesine yardımcı olur. Konutların veya işletme birimlerinin mekânsal dağılımı ve yoğunluğu göz önüne alınarak ***Lorenz Eğrisi*** kullanılır.